

MİTHAT ŞEN

“İSTİF”

18 Mart – 30 Nisan, 2017

Art On Istanbul

s.4-5

(Sergi Katalođu)

Mithat Şen’de Anlam’ı ‘Paranteze Almak’

Hilmi Yavuz

Dünya’nın artistik yeniden inşasında, sırasıyla objelerin, duyumların ve sonunda Dünya’yı paranteze alarak varıldığı söylenen ‘şeylerin özü’nün öne çıktığını biliyoruz. Modernlik, artistik olarak ‘paranteze alma’ işlemiyle gerçekleşmiştir denebilir. Jose Ortega y Gasset, bu işlemi Husserl fenomenolojisiyle ilişkilendiriyor ve Dışavurumcu [Expressioniste] geleneği ‘şeylerin özü’ne bağlıyordu [tıpkı Giotto’nun Aristoteles’le veya İzlenimcilerin Mach ve Avenarius’la ilişkilendirilmesi gibi!]. Oysa, ‘şeylerin özü’nün, gerçek anlamda Dünya’ya ilişkin ne varsa tümünü ‘paranteze alma’nın, Dışavurumcularla değil, Kandinsky ile gerçekleştirdiğini söylemek daha kabul edilebilir görünüyor. Üstelik, verili-olan-Dođa, Sürrealistler veya Fütüristler tarafından da ne kertede tahrif edilmiş, gerçeklikte olduğundan ne kertede radikal bir biçimde farklı gösterilmiş olursa olsun, yine de tam anlamıyla ‘paranteze alınarak’ dışarda bırakılmış değildi. Dolayısıyla, verili-olan Dođa’dan hiçbir işaret taşımayan modern soyut resim geleneğinin icadı, bilindiği gibi Kandinsky’e aittir.

Öyleyse şunu kesinleyebiliriz: Modernlik, bir Biçim sorunudur. ‘Şeylerin özü’, Biçim’e indirgenmiştir. Şiirde Mallarmé’nin öncülüğü neyse, resimde de Kandinsky’nin öncülüğü o’dur.

Mithat Şen’in işleri, onu Biçim’e gönderen bir Modernliğe eklemliyorsa, Anadolu Selçuklu Sanatının tezyin [süsleme] geleneğine de eklemlediği söylenebilir. Tezyinde, geometrik figürlerin, ağırlıklı olarak da dairelerin kullanıldığı Selçuklu sanatı, daireden yola çıkılarak üretilen öteki figürlerle bir anlam rejimi inşa eder. Semra Ögel’in *Anadolu Selçuklu Sanatı Üzerine Görüşler*’de belirttiği gibi geometrik düzenler, ‘bütün İslam sanatının başlıca ifade aracı’dırlar. Her geometrik figür ya da bunların birbirine eklenmesinden oluşan kompozisyon, bu anlam rejimi içinde yerlerini alır.

Mithat Şen, inşa ettiği biçimlerle İslam tezyin geleneğinin anlam rejimini yinelemek ya da yeniden üretmekten yana değilmiş gibi görünüyor. Bu konuda tereddüdüm olduğunu söylemeliyim: Tereddüdüm, geometrik figürlerle hiç ilgisi olmayan biçimlerle kurduğu plastik mekânda, Mithat Şen’in kendine özgü metaforlar icat edip etmediği konusunda... Mithat Şen’de figürlerle, birer metafor olarak nasıl bir anlam rejimi icat edildiğini çıkarsamak kolay görünmüyor. Ama yine de bana göre, figürleri, onlara Dünya’ya ilişkin herhangi bir [metaforik] anlam atfetmeden, salt Biçim olarak okumak Kandinsky’de ne anlama geliyorsa, figürleri Dil’e ilişkin herhangi bir [metaforik] anlam

atfetmeden salt Biçim olarak Mithat Şen'de okumak da o anlama geliyor. Kandinsky'nin meselesi Dünya ile idi; bana kalırsa, Mithat Şen'in meselesi, Anlam'la ilgilidir.

Mithat Şen, parçalar arasında bir bağıntı kurmaktan özenle kaçınıyor;- bir istisnasıyla: figürlerin bir simetri oluşturduğu tek örnekte, geometrinin dayattığı zorunluluk, o örneği parçaları birbirine eklemeye götürüyor. Sergide ayrıksı duran tek iş, bu simetrik örnek...

Mesele, Mithat Şen'in işlerinin zihniyet tarihinde yazı'nın, parçalı yazı'ya dönüşümüne ilişkindir. 'Parçalı yazı' ['écriture fragmentaire'] kavramı, Maurice Blanchot'nun. Blanchot, Nietzsche'nin sağken yayımladığı metinlerin, çelişkili ve aforizma biçiminde yazılmış, sistematik olmayan metinler olduğunu söyler. Ernest Behler de *Confrontations*'da 'parçalı yazı'yı 'her şeyden önce bir sistemin reddi, eksik olan'a tutku, düşüncenin tamamlanmamış devinimi' olarak tanımlar.

Mithat Şen, 'parçalı yazı'yı, 'parçalı görsel'e dönüştürüyor: 'Sistematik olmayan', herhangi bir bütünselliği reddeden ve görsel-olan'ın 'tamamlanmamış devinimi'ni inşa eden bir kompozisyon üretiyor.

Onun meselesinin Anlam'la ilgili olduğunu öne sürerken söylemek istediğim buydu...